

Warszawa, 03.01.2022.

Dr hab. n. med. Joanna Wierzbowska
Profesor WIM
Wojskowy Instytut Medyczny w Warszawie
Klinika Okulistyki
Centralny Szpital Kliniczny Ministerstwa Obrony Narodowej
04-141 Warszawa, ul. Szaserów 128

RECENZJA

**osiągnięcia naukowego oraz dorobku naukowego, dydaktycznego i organizacyjnego
dr n. med. Joanny Konopińskiej
w związku z postępowaniem w sprawie nadania stopnia doktora habilitowanego
w dyscyplinie medycyna.**

Przedstawioną poniżej ocenę przeprowadzono na podstawie dostarczonej dokumentacji, obejmującej 2 opracowania, a w nich szereg załączników, w tym autoreferat Habilitantki, wykaz opublikowanych prac naukowych wraz z analizą bibliometryczną, informacje o osiągnięciach dydaktycznych i współpracy naukowej oraz kopie publikacji wskazanych jako osiągnięcie naukowe wraz z oświadczeniami współautorów.

Dr n. med. Joanna Konopińska ukończyła studia medyczne w 2005 r. na Wydziale Lekarskim Akademii Medycznej w Białymstoku. Swoją pracę kliniczną i naukową związała z Katedrą i Kliniką Okulistyki Uniwersyteckiego Szpitala Klinicznego w Białymstoku, gdzie w 2012 r. uzyskała dyplom specjalisty w zakresie okulistyki. Jej kariera naukowa od początku dotyczyła problematyki jaskry i systematycznie rozwijała się w kierowanym przez Panią prof. dr hab. med. Zofię Mariak, wiodącym polskim ośrodkiem klinicznym. Stopień doktora nauk medycznych uzyskała w 2012 r. na podstawie rozprawy pt. „Wpływ fakoemulsyfikacji zaćmy na głębokość komory przedniej i szerokość kąta przesączania u chorych z jaskrą”. Habilitantka odbyła kursy i szkolenia związane z doskonaleniem warsztatu mikrochirurgii oka (Wojskowy Instytut Medyczny, Warszawa; EGS European Residents Glaucoma Course, Genewa; ESCRS Glaucoma Surgery Course, Lizbona). Od 2005 r. dr n. med. Joanna Konopińska jest zatrudniona w Katedrze i Klinice Okulistyki Uniwersyteckiego Szpitala

Klinicznego w Białymstoku (wcześniej Samodzielny Publiczny Szpital Kliniczny Akademii Medycznej w Białymstoku).

I. Ocena osiągnięcia naukowego

Dziełem wskazanym przez dr n. med. Joannę Konopińską jest cykl czterech spójnych tematycznie oryginalnych artykułów naukowych pod wspólnym tytułem: „Skuteczność i profil bezpieczeństwa łączonych operacji przeciwjaskrowych”. Prace wchodzące w skład osiągnięcia naukowego są owocem wieloletnich zainteresowań naukowych Habilitantki problematyką jaskry oraz współpracy z prof. dr hab. med. Markiem Rękasem z Kliniki Okulistyki Wojskowego Instytut Medycznego w Warszawie. Wszystkie zostały opublikowane w latach 2015-2021 w czasopiśmie z listy filadelfijskiej: łączny IF – 10,195 pkt, punktacja MNiSW/KBN: 420 pkt. We wszystkich publikacjach Kandydatka jest pierwszym autorem. Łącznie w czterech pracach występowało 21 współautorów, w tym trzech autorów we wszystkich pracach. Habilitantka określiła swój wkład procentowy w dzieło na 60%, pozostali autorzy nie zdefiniowali swojego udziału procentowego. Z załączonego opisu wynika jednoznacznie, że Habilitantka miała kluczowy udział w sformułowaniu koncepcji całego dzieła oraz jego realizacji.

Wspólnym mianownikiem omawianych publikacji jest prospektywna ocena efektywności i bezpieczeństwa łączonych z chirurgią zaćmy, operacji przeciwjaskrowych. Wszystkie procedury chirurgiczne zostały przeprowadzone przez Habilitantkę. Protokoły badań zostały zarejestrowane na platformie clinicaltrials.gov pod numerami: NCT 03807869, NCT 04335825, NCT 03797846.

Badania dr n. med. Joanny Konopińskiej i współbadaczy doskonale wpisują się w toczącą się od kilku dekad dyskusję, dotyczącą wyboru jednoczasowej lub oddzielnie przeprowadzonej procedury chirurgicznej w oczach z jaskrą i współistniejącą zaćmą. Na uznanie zasługuje uwzględnienie w analizie zarówno klasycznych, filtracyjnych technik operacji zaćmy jak i tych nowoczesnych tj. zabiegów minimalnie inwazyjnych (ang. minimal invasive glaucoma surgery, MIGS).

Próba odpowiedzi na pytanie: czy dwa, najczęściej stosowane rodzaje łączonych, jednoczasowych operacji zaćmy i jaskry – fakotrabekulektomia i fakoemulsyfikacja w połączeniu z wszczepieniem implantu Ex-PRESS są równie skuteczne w obniżaniu ciśnienia wewnątrzgałkowego w oczach z jaskrą było celem pierwszej (**Prospective Randomized Study Comparing Phaco-Express and Phacotrabeculectomy in Open Angle Glaucoma Treatment: 12-Month Follow-Up. J Ophthalmol 2015; 2015: 720109**) i drugiej pracy

cyklu habilitacyjnego (**Phacotrabeculectomy versus Phaco with Implantation of the Ex-PRESS Device: Surgical and Refractive Outcomes – A Randomized Controlled Trial. J Clin Med 2021, Jan 22, 10(3): 424**). Głównym efektem pierwszego badania było wykazanie podobnej skuteczności hipotensyjnej obu procedur chirurgicznych, mierzoną wartością ciśnienia wewnątrzgałkowego oraz dawką wymaganych leków przeciwjaskrowych w obserwacji 12-miesięcznej. Dodatkową wartością pracy było stwierdzenie, że w obserwacji rocznej operacja wszczepienia setonu Ex-PRESS powodowała większą utratę komórek śródbłonka niż trabekulektomia. Wyniki jakie uzyskała Habilitantka na dużym materiale badawczym (85 oczu) wnoszą istotną wartość praktyczną do chirurgii jaskry, podkreślając konieczność uwzględniania kondycji komórek śródbłonka podczas kwalifikacji pacjenta do operacji. W drugiej pracy Autorka wraz z zespołem dodatkowo analizowała wpływ zastosowanej procedury na parametry refrakcyjne oczu, tj. astygmatyzm indukowany chirurgicznie. Na podkreślenie zasługuje wartość poznawcza tej publikacji – stwierdzenie braku różnic w częstości indukowanego astygmatyzmu pomiędzy obydwoimi typami zabiegów, które stanowi mocny głos w toczącej się od kilku lat dyskusji w gronie chirurgów jaskry nad potencjalną przewagą MIGS w minimalizowaniu wystąpienia tego niepożądanego efektu.

Poszukiwanie optymalnej techniki operacyjnej fakotrabekulektomii w celu zminimalizowania ryzyka włóknienia tkanek i zarastania przetoki filtracyjnej było przedmiotem badania opisanego w trzeciej pracy cyklu publikacji, składającego się na osiągnięcie naukowe (**A prospective, randomized study of the effect of fixation sutures during phacotrabeculectomy on intraocular pressure and incidence of ptoisis. Sci Rep 2021, Jan 12, 11(1): 548**). Aby pokonać to ograniczenie fakotrabekulektomii, Autorka wprowadziła modyfikacje zabiegu, polegająca na założeniu szwu fiksującego gałkę oczną podczas operacji w dwóch wariantach – jako szew rogówkowy oraz szew stabilizujący mięsień prosty górny, i poddała je prospettywnej obserwacji porównawczej. Stwierdzono, że wprowadzone modyfikacje własne nie miały jednak istotnego wpływu na długoterminową (roczną) kontrolę ciśnienia wewnątrzgałkowego.. Wyniki te mogą być jednak przyczynkiem do dalszych badań prospetwowych, uwzględniających wpływ innych elementów tej najbardziej popularnej łączonej procedury chirurgicznej przeprowadzanej w oczach z jaskrą i współistniejącą zaćmą na ryzyko włóknienia pooperacyjnego.

Wreszcie w czwartej pracy cyklu habilitacyjnego Autorka wraz z zespołem analizowała 24-miesięczną efektywność operacji przeciwjaskrowej, polegającej na implantacji minisetonu iStent w zależności od wyjściowego poziomu ciśnienia

wewnątrzgałkowego. Autorzy wykazali wprawdzie, że redukcja ciśnienia wewnątrzgałkowego była proporcjonalna do jego wartości wyjściowych, jednak w obserwacji długoterminowej ten rodzaj zabiegu MIGS jest mniej efektywny i wiąże się z koniecznością ponownego włączenia leków przeciwjaskrowych w celu powstrzymania postępu neuropatii jaskrowej. Uzyskane przez dr n. med. Joannę Konopińską wyniki, a także Jej 10-letnie doświadczenie jako chirurga jaskry, dały podstawę do postawienia wniosku, że w oczach z jaskrą zaawansowaną z wysokim ciśnieniem wewnątrzgałkowym, wyborem bardziej właściwym niż MIGS z użyciem setonu iStent może okazać się zastosowanie klasycznych, filtracyjnych metod operacyjnych jak trabekulektomia czy Ex-PRESS.

Podsumowując, osiągnięcie naukowe dr n. med. Joanny Konopińskiej, będące podstawą do wnioskowania o uzyskanie stopnia naukowego doktora habilitowanego oceniam bardzo wysoko. Przedstawiony przez Habilitantkę i współbadaczy cykl nowatorskich i wartościowych merytorycznie prac stanowi spójną całość pod względem tematycznym i dostarcza dowodów naukowych, istotnie rozszerzając stan wiedzy w zakresie współczesnej chirurgii jaskry.

II. Ocena pozostałych osiągnięć naukowych, dorobku dydaktycznego i organizacyjnego

Zgodnie z analizą bibliograficzną sporządzoną przez Bibliotekę Główną Uniwersytetu Medycznego w Białymstoku (12.05.2021r.) całkowity dorobek naukowy dr n. med. Joanny Konopińskiej obejmuje 39 publikacji, w tym 20 prac oryginalnych (w tym 4 składające się na osiągnięcie naukowe), 2 opisy przypadków; 7 prac poglądowych, 11 streszczeń zjazdowych międzynarodowych i 9 krajowych. Dorobek przed doktoratem obejmował 2 prace oryginalne, 2 opisy przypadków; 1 pracę poglądową, 1 streszczenie zjazdowe międzynarodowe i 2 krajowe. Całkowity dorobek naukowy Kandydatki zamyka się łączną wartością współczynnika IF = 42,435 pkt oraz punktacją MNiSW = 2265 pkt. Liczba cytowań wg bazy Web of Science wynosi – 31 (14 bez autocytowań); indeks Hirscha – 4.

W dorobku naukowym dr n. med. Joanny Konopińskiej można wyróżnić kilka obszarów zainteresowań. Pierwszy nurt obejmował nowatorską małoinwazyjną technikę chirurgii jaskry – kanaloplastykę, zastosowaną jako pojedyncza procedura lub w połączeniu z fakoemulsyfikacją (fakokanaloplastyka). W cyklu trzech prac z tego zakresu znajdują się dwie prace poglądowe i jedna praca oryginalna (Sci Rep 2020), zrealizowane we współpracy z zespołem prof. dr hab. med. M. Rękasa z Kliniki Okulistyki WIM w Warszawie i opublikowane w czasopiśmie o międzynarodowym zasięgu. Habilitantka jest w nich

pierwszym (w jednej publikacji) i drugim (w dwóch) autorem. W pracy zatytułowanej **Mini-canaloplasty as a modified technique for the surgical treatment of open-angle glaucoma (Sci Rep 2020:10:12801)** wykazano, że modyfikacja techniki – tzw. mini-kanaloplastyka cechuje się podobną krótkoterminową (1 msc) skutecznością hypotensyjną lecz wyższym profilem bezpieczeństwa niż klasyczny zabieg kanaloplastyki.

Drugi nurt zainteresowań badawczych związany był z mini-inwazyjną chirurgią jaskry (MIGS) i obejmował cykl trzech prac oryginalnych dotyczących skuteczności i bezpieczeństwa zabiegów wszczepienia minisetonu iStent (Habilitantka jest w nich drugim autorem) i jednej pracy oryginalnej (w której Kandydatka jest pierwszym autorem). Projekty te były także realizowane we współpracy z zespołem Profesora Marka Rękasa z Kliniki Okulistyki WIM.

Trzecim kierunkiem badań dr n. med. Joanny Konopińskiej były prace związane z subiektywnymi doznaniem pacjentów podczas operacji zaćmy. Badania zostały przeprowadzone na grupie 200 pacjentów i potwierdziły istotność rozmowy - wspierającej i zrozumiałej dla pacjenta przed zabiegiem; pozwoliły także na zaimplementowanie otrzymanych wyników w praktyce, poprzez wprowadzenie modyfikacji procedury przygotowania do zabiegu, w celu zmniejszenia stresu pacjenta. W cyklu trzech prac poświęconych temu zagadnieniu wkład Habilitantki polegał na udziale w opracowaniu wyników przeprowadzonych ankiet oraz na pomocy w przygotowaniu manuskryptów. W publikacjach tych Habilitantka jest pierwszym, drugim i ostatnim autorem.

Kolejnym obszarem zainteresowań dr n. med. Joanny Konopińskiej było obrazowanie przedniego odcinka gałki ocznej za pomocą biomikroskopii ultradźwiękowej (UBM) i optycznej koherentnej tomografii przedniego odcinka (AS-OCT). Mając bogate doświadczenie praktyczne w wykonywaniu badania UBM (ponad 1000 przeprowadzonych badań), Autorka opublikowała dwie prace w czasopismach z listy filadelfijskiej (jako pierwszy autor), w których analizowała cechy morfologiczne, lokalizację i dynamikę objawów klinicznych zmian guzowatych przedniego odcinka gałki ocznej w obserwacji nawet 4-letniej. Opracowania te mają szczególną wartość praktyczną, dostarczając danych ułatwiających wczesne rozpoznanie niebezpiecznych guzów tęczówki, ciała rzęskowego i rogówki.,

Najnowszym obszarem zainteresowań Habilitantki jest wpływ pandemii SARS-COV-2 na przebieg szkolenia specjalizacyjnego z okulistyki i stosunek rezydentów okulistyki wobec programu szczepień przeciwko COVID-19 oraz bezpieczeństwo procedur endoskopowych podstawy czaszki (w tym oczodołu) generujących dużą ilość potencjalnie

zakaźnego aerozolu. W cyklu opublikowanych dwóch prac dotyczących tych zagadnień, dr n. med. Joanna Konopińska jest odpowiednio pierwszym i dziesiątym autorem.

Szereg badań naukowych po doktoracie Habilitantka prowadziła w oparciu o granty z działalności statutowej Uniwersytetu Medycznego w Białymstoku. Dr n. med. Joanna Konopińska pełniła rolę promotora pomocniczego w przewodzie doktorskim lek. Mileny Kozery (obecnie dysertacja na etapie recenzji). Jest także recenzentem kilku czasopism z listy filadelfijskiej.

Dr n. med. Joanna Konopińska posiada istotny dorobek dydaktyczny, wyrażający się zaangażowaniem w opiece naukowej nad studentami UM w Białymstoku oraz lekarzami w toku specjalizacji z okulistyki. Pod Jej kierunkiem obecnie kształci się trzech rezydentów. Kandydatka prowadzi warsztaty szkoleniowe (wetlaby) z chirurgii jaskry. Jest opiekunem Koła Naukowego przy Klinice Okulistyki.

Habilitantka wykazała się również znacznymi osiągnięciami organizacyjnymi jako członek komitetów organizacyjnych krajowych konferencji okulistycznych i Konferencji Naukowo-Szkoleniowych Oddziału Podlaskiego Polskiego Towarzystwa Okulistycznego (PTO). Bierze aktywny udział w organizacji i przeprowadzaniu badań przesiewowych w kierunku jaskry w województwie podlaskim. Od 2019r. pełni funkcję Przewodniczącej Podlaskiego Oddziału PTO.

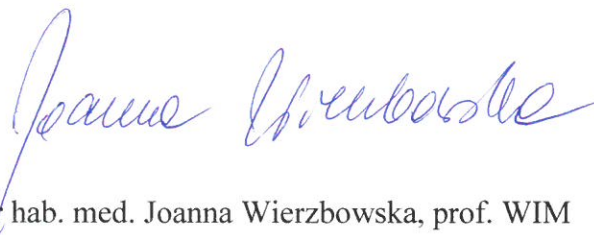
Za twórcze osiągnięcia w pracy naukowej dr n. med. Joanna Konopińska została trzykrotnie wyróżniona przez Rektora Uniwersytetu Medycznego w Białymstoku Nagrodą Zespołową I stopnia (2019r.) i II stopnia (2014r., 2015r.).

III. Podsumowanie i wniosek końcowy

Dorobek naukowy dr n. med. Joanny Konopińskiej jest spójny i wartościowy. Poziom merytoryczny opublikowanych prac oceniam bardzo wysoki. Przeprowadzone przez Habilitantkę badania i ich rezultaty, będące podstawą osiągnięcia naukowego mają nowatorski charakter i stanowią oryginalny wkład w rozwój dyscypliny naukowej. Wkład habilitantki w artykuły stanowiące cykl habilitacyjny nie budzi wątpliwości. Kandydatka posiada znaczący dorobek dydaktyczny i organizacyjny, wykazała się doświadczeniem w realizacji projektów badawczych.

W oparciu o powyższą ocenę stwierdzam, że dr n. med. Joanna Konopińska spełnia w pełni wymagania określone w art. 219 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz.U. z 2021 r. poz. 478) do uzyskania stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie nauk medycznych w dyscyplinie medycyna. Wnioskuje zatem

do Senatu Uniwersytetu Medycznego w Białymstoku o dopuszczenie dr n. med. Joanny Konopińskiej do dalszych etapów postępowania habilitacyjnego.

dr hab. med. Joanna Wierzbowska, prof. WIM

dr hab. n. med. prof. nadzw.
JOANNA WIERZBOWSKA
specjalista chorób oczu
5624948